बजार अवलोकन ७४

माघ, २०७१[†]

निम्न संस्थाहरुद्वारा संयुक्त रुपमा प्रकाशित :

विश्व खाद्य कार्यक्रम– खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण प्रणाली

कृषि विकास मन्त्रालय, कृषि विभाग, कृषि व्यवसाय प्रवर्धन तथा बजार विकास निर्देशनालय

नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ/कृषि उद्यम केन्द

उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्च

मुख्य बुँदाहरु

- ***बजार सहज रुपमा सुचारु भएको र खाद्यबस्तुहरुको नियमित आपुर्ति भएको कारण २०७१ माघ महिनामा नेपालभरका १२ बजारहरुमा अनुगमन गरिएका प्राय खाद्य बस्तुहरुको खुद्रा मूल्यहरुले न्यून उतारचढाव देखायो ।***
- ***२०७१ माघ महिनामा समग्र स्फीतिदर ७ प्रतिशत रह्यो । खाद्य तथा पेय पदार्थको स्फीतिदर ९.१ प्रतिशतमा उच्च रहनुका साथै निम्न खाद्य बस्तुहरुको उच्च स्फीतिदर कायमै रह्यो: दुध तथा दुधजन्य पदार्थ र अण्डा (१७.६ प्रतिशत), गेडागुडीहरु (१६.२ प्रतिशत), मसला (९.५ प्रतिशत) र फलफूल (८.९ प्रतिशत) ।***

राष्ट्रिय रुपमा बजारको अवस्था

मूल्य

२०७१ माघ महिनामा देशभर अनुगमन गरिएका प्राय खाद्य बस्तुहरुको खुद्रा मूल्यहरुले न्यून उतारचढाव देखाए । मासिक रुपमा मोटा चामलको मूल्य स्थिर रहृयो भने गहुँको पिठोको मूल्य सापेक्षिक रुपमा ३.८ प्रतिसतले बृद्धि भयो । कालोमासको मूल्य ०.९ प्रतिसतले घट्यो भने मुसुरोको दालको मूल्य २.३ प्रतिशतले बृद्धि भयो । यसैगरी कुखुराको मासुको मूल्य ९.० प्रतिसतले बृद्धि भयो भने भटमासको तेल र रातो आलुको मूल्य क्रमशः १.२ र ११.७ प्रतिशतका दरले घट्यो । अघिल्लो तीन महिनाको तुलनामा प्राय खाद्यबस्तुहरुको (मोटा चामल र रातो आलु बाहेक) मूल्यहरुले बड्दो प्रवृति देखाए । यद्यपि, गत वर्ष सोही समयको तुलनामा प्रायजसो मूल्यहरुले बढ्दो प्रवृति देखाए (अपवादस्वरुप भटमासको तेल बाहेक) । समग्रमा, चित्र १ मा देखाइए अनुसार, प्राय खाद्य बस्तुहरुको मुल्यले बितेको १२ महिनामा अनुमानित मौसमि उतारचढावको साथ बढ्दो प्रबृति देखायो, यधपि अपवादस्वरुप आपूर्तिमा सुधार आइ रातो आलुको मूल्यमा भने उच्च गिरावट आयो ।

चित्र २ मा प्रस्तुत गरे अनुसार, क्षेत्रीय बजारहरुमा मूल्यहरुले राष्ट्रिय औसतको जस्तै मिल्दो जुल्दो प्रवृति देखाए । जस अन्तर्गत, मोटा चामल, गहुँको पिठो र मुसुरोको दालको मूल्यले बड्दो प्रबृति देखाए भने अपवादस्वरुप सडक पहुँच भएका हिमाली र पहाडी जिल्लाहरुका बजारहरुमा मोटा चामलको मूल्य भने स्थिर नै रहयो ।

गत एक महिनामा उद्योग वाणिज्य महासंघ/कृषि उद्यम केन्द्र द्वारा नियमित रुपमा अनुगमन गरिएका बिर्तामोड, काठमाडौं, बुटवल, सुर्खेत र धनगढीका पाँच ठूला बजारहरुमा मोटा चामलको मूल्य बाहेक अन्य थोक मूल्यहरुले बढ्दो प्रवृति देखाए । तालिका १ मा देखाइए अनुसार, कालीमाटी फलफुल तथा तरकारी बजारमा गत एक महिनामा अनुगमन गरिएका प्राय तरकारीको थोक मूल्यहरुले मौसमी रुपमा हुने उच्च उतारचढाव देखाए: आपूर्तिमा कमी आउनाले मासिक रुपमा तीतेकरेला, परवल, काँक्रो, सुकेको प्याज र फर्सीको मूल्यमा १० प्रतिशत भन्दा बढीका दरले बृद्धि भयो भने काउली, गाजर, पालुंगो, रायोको साग र सुकेको प्याजको मूल्य १७ प्रतिशत भन्दा बढीका दरले घट्यो ।

नेपाल राष्ट्र बैंकका अनुसार समग्र उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क (CPI) २०७१ माघ महिनामा २०९.८ भयो, जुन मासिक रुपमा ०.८ प्रतिशतले कमि हो । CPI मा वार्षिक स्फीतिदर ७ प्रतिशतले बृद्धि भयो । खाद्य तथा पेय पदार्थको CPI २५३.४ मा कायम रहृयो, जुन मासिक रुपमा १.५ प्रतिशतले कमि हो तर वार्षिक रुपमा भने ९.१ प्रतिशतले बृद्धि हो; अन्य विभिन्न खाद्य बस्तुहरुको CPI ले वार्षिक रुपमा उच्च बृद्धि देखाए; दुध तथा दुधजन्य पदार्थ र अण्डा (१७.६ प्रतिशत), गेडागुडीहरु (१६.२ प्रतिशत), मसला (९.५ प्रतिशत) र फलफूल (८.९ प्रतिशत) । गैह्र खाद्य बस्तुहरु र सेवा सम्बन्धि CPI १७७.९ भयो, जुन मासिक रुपमा ०.१ प्रतिशतले र वार्षिक रुपमा ५.२ प्रतिशतले बृद्धि हो ।

आपूर्ति

सडकहरुको पहुँचमा बृद्धि र यातायातका सेवाहरु सहज रुपमा सुचारु भएका हुनाले देशभर आपूर्ति अवस्था सामान्य रहेको छ । NeKSAP जिल्ला तथा कलस्टर संयोजकहरुको रिपोर्ट अनुसार सडक पहुँचमा बृद्धि भएकोले किसानहरु र उत्पादकहरुलाइ बजारसंग जोड्न गइ अतिरिक्त खाद्य बस्तुहरुको बेचबिखनमा सहयोग पुगेको छ ।

पूर्वानुमान

आपूर्तिमा सुधार, सडक पहुँचमा बृद्धि र यातायात सेवाहरु सहज रुपमा सुचारु भएका हुनाले पहाडी तथा हिमाली भेगमा समेत आउँदो महिनामा प्राय खाद्य बस्तुहरुको मूल्य स्थिर रहने वा न्यून उतारचढाव हुने अनुमान छ ।

देशभर (तराई तथा पहाडमा समेत) समय समयमा भएको वर्षाले गर्दा गहुँ र जौं जस्ता हिउँदे बालीको उत्पादन पूर्वानुमान राम्रो रहेको छ ।

तालिका १: मासीक रुपमा मुख्य वस्तुहरुको मूल्यमा भएको अत्याधिक परिवर्तन

वस्तुहरु	मूल्य ने रु/ केजि, लि	१ महिनाको परिवर्तन (%)	अवलोकन
तीते करेला, परवल, भण्टा, सुख्खा प्याज, काँक्रा र फर्सी	विभिन्न	> १०	कृषि उत्पादन रिक्त हुने समय भएको हुनाले आपूर्तिमा कमि ।
काउली, गोलभेडा, आलु, पालुंगो र रायोको साग	विभिन्न	> -१७	बाली भिण्याउने समय भएको हुनाले आपूर्तिमा बृद्धि ।
डिजेल र पेट्रोल	१	-०.९	अर्न्तराष्ट्रिय मूल्यसंग समायोजन

चित्र १: १२ महिनाको औसत मूल्य *

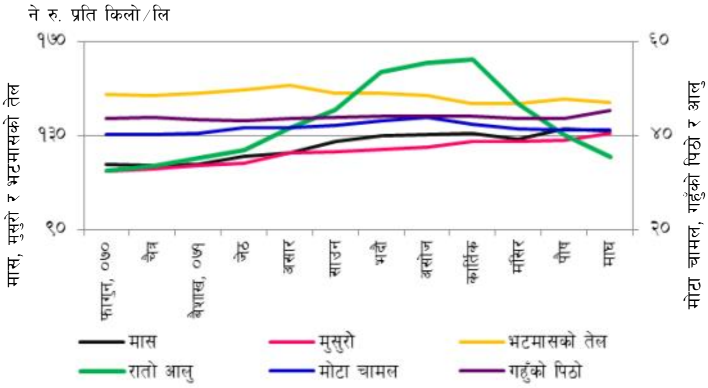

चित्र २: मूल्य परिवर्तन प्रतिशतमा ** (१ महिना र १ वर्ष)

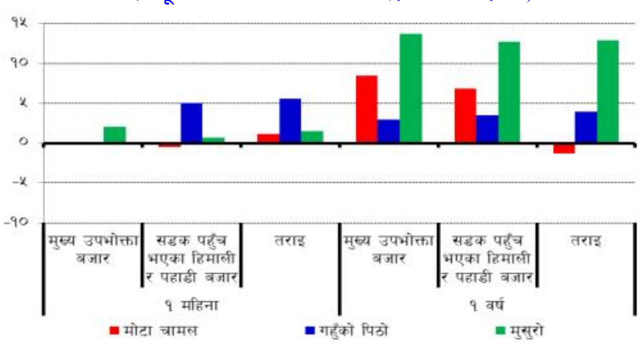

नेपालको खाद्य सुरक्षा सम्बन्धि ताजा जानकारीकालागि खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण प्रणाली (NeKSAP) को विद्युतय ठेगाना **http://www.sites.google.com/site/nefoodsec** मा हेर्न सकिनेछ ।

† मूल्यहरु २०७१ माघ महिनाको बजार मूल्यसँग सम्बन्धित छन् ।

* मूल्यहरु यस प्रतिवेदनको पछाडी पट्टी दिईएको बजारहरुबाट लिइएको हो । तर *सडक नपुगेका हिमाली तथा पहाडी बजारहरु* यसमा समावेश छैनन् ।

** मूल्य परिवर्तन यस प्रतिवेदनमा भएका सम्पूर्ण बजारहरुसंग सम्बन्धित छन् ।

नेपाल खाद्य सुरक्षा अनुगमन प्रणाली
Nepal Khadhya Surakshya Anugaman Pranali (NeKSAP)
Nepal Food Security Monitoring System

मुख्य खाद्य बस्तुहरुको खुद्रा मूल्य- माघ २०७१

बजार	मुख्य खाद्य बस्तुहरु	हालको मूल्य (नेरु/के जि नेरु/लि)	मूल्यमा परिवर्तन (%) * १ महिना	३ महिना	१ वर्ष	औसत परिवर्तन १म	३ म	१ वर्ष
मूख्य उपभोक्ता बजार								
काठमाडौं	मोटा चामल	४५.०	०.०	०.०	७.१	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	४५.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१३५.०	०.०	०.०	-६.९	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	३४०.०	२१.४	३६.०	१७.२	▲	▲	▲
	तोरीको तेल	१६५.०	०.०	०.०	-८.३	▶	▶	▶
	मास	१२५.०	०.०	१.६	१३.६	▶	▶	▶
	मुसुरो	१३०.०	४.०	८.३	१८.२	▶	▶	▲
	आलु	३०.०	-६.३	-५३.८	०.०	▼	▼	▶
पोखरा	मोटा चामल	४८.०	०.०	०.०	९.७	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	४५.०	०.०	०.०	५.९	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१२०.०	-७.७	-११.१	-१४.३	▼	▼	▶
	कुखुराको मासु	३७०.०	२७.६	२३.३	१९.४	▲	▲	▲
	तोरीको तेल	१५८.०	५.३	-१.३	-१२.९	▲	▶	▶
	मास	१५०.०	११.१	७.१	२०.०	▲	▶	▲
	मुसुरो	१४०.०	०.०	३.७	२७.३	▶	▶	▲
	आलु	४५.०	-१८.२	-२५.०	५६.५	▼	▼	▲
क्षेत्रीय तराई बजार								
बिराटनगर	मोटा चामल	४०.०	०.०	-११.१	५.३	▶	▼	▶
	गहुँको पिठो	४०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१२५.०	०.०	-३.८	-३.८	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	३०८.०	२.७	२३.२	१८.५	▶	▲	▲
	तोरीको तेल	१६५.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	मास	१४०.०	७.७	३.७	२७.३	▲	▶	▲
	मुसुरो	१४०.०	१६.७	३.७	२७.३	▲	▶	▲
	आलु	२०.०	-२०.०	-६६.७	-१६.७	▼	▼	▼
बिरगंज	मोटा चामल	३६.०	०.०	-१०.०	०.०	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	४०.०	०.०	-४.८	५.३	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१५०.०	-१.३	०.०	७.१	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	३२०.०	३३.३	६.७	१४.३	▲	▶	▶
	तोरीको तेल	२००.०	५.३	११.१	१७.६	▲	▲	▲
	मास	९०.०	-२५.०	-२३.१	-५.३	▼	▼	▶
	मुसुरो	११०.०	-२१.४	-६.८	५.८	▼	▶	▶
	आलु	३०.०	०.०	-४०.०	६६.७	▶	▼	▲
नेपालगंज	मोटा चामल	३७.०	०.०	-२.६	२.८	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	३८.०	०.०	०.०	५.६	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१६०.०	०.०	०.०	६.७	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	३००.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	२००.०	०.०	०.०	१७.६	▶	▶	▲
	मास	११०.०	०.०	०.०	-८.३	▶	▶	▶
	मुसुरो	९०.०	०.०	०.०	-१०.०	▶	▶	▶
	आलु	३०.०	-४०.०	-४०.०	०.०	▼	▼	▶
धनगढी	मोटा चामल	३५.०	०.०	-५.४	-५.४	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	४२.०	१५.१	२७.३	२०.०	▲	▲	▲
	भटमासको तेल	१३६.०	-६.२	४.६	-२.९	▼	▶	▶
	कुखुराको मासु	२९६.०	१.४	२.८	-१.३	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	१६०.०	०.०	०.०	-१.२	▶	▶	▶
	मास	१३८.०	१२.२	-५.५	१०.४	▲	▶	▶
	मुसुरो	१३७.०	८.७	५.४	१४.२	▲	▶	▶
	आलु	२३.०	-२८.१	-६०.३	-२३.३	▼	▼	▼

▲ सामान्य मूल्य परिवर्तन भन्दा मूल्य बढेको

▶ सामान्य मूल्य परिवर्तन

▼ सामान्य मूल्य परिवर्तन भन्दा मूल्य घटेको

यदि मूल्य परिवर्तन १ महिनामा ५ % सम्म, ३ महिनामा १० % सम्म अथवा १ वर्षमा १५ % सम्म भएमा त्यसलाई सामान्य मानिने छ ।

* यो नेपाल खाद्य संस्थानद्वारा वितरित चामल हो किनभने त्यहाँ अन्य खाद्य सञ्चिती उपलब्ध छैन ।

बजार	मुख्य खाद्य बस्तुहरु	हालको मूल्य (नेरु/के जि नेरु/लि)	मूल्यमा परिवर्तन (%) * १ महिना१ ६.७	३ महिना	१ वर्ष	औसत परिवर्तन १म	३ म	१वर्ष
भैरहवा	मोटा चामल	२९.०	५.५	३.६	-९.४	▲	▶	▶
	गहुँको पिठो	४०.०	१२.७	०.०	-११.१	▲	▶	▶
	भटमासको तेल	१२०.०	-२.०	-४.०	-१४.३	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	३२०.०	१४.३	६.७	१४.३	▲	▶	▶
	तोरीको तेल	१५०.०	१.७	-१६.७	-६.३	▶	▼	▶
	मास	१४०.०	-६.७	-१६.७	२७.३	▼	▲	▲
	मुसुरो	१४०.०	३.७	७.७	७.३	▶	▶	▲
	आलु	२०.०	-११.१	-५०.०	-२०.०	▼	▼	▼
सडक पहुच भएका हिमाली तथा पहाडी बजारहरु								
धनकुटा	मोटा चामल	४१.४	०.०	-१.४	३.५	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	४५.६	०.०	-०.९	-०.९	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१६६.०	०.०	०.६	-५.१	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	३००.०	०.०	२५.०	०.०	▶	▲	▶
	मास	१४८.०	०.०	२३.३	२३.३	▶	▲	▲
	मुसुरो	१२६.०	०.०	१४.५	१४.५	▶	▲	▶
	आलु	४०.०	०.०	-४२.९	-२०.०	▶	▼	▼
रोल्पा	मोटा चामल	३७.०	-२.६	-७.६	८.८	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	५०.०	२५.०	३१.६	११.१	▲	▲	▶
	भटमासको तेल	१४०.०	०.०	०.०	-६.७	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	३३०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	मास	१२०.०	-११.१	-१४.३	९.१	▼	▼	▶
	मुसुरो	१४५.०	३.६	३.६	२०.८	▶	▶	▲
	आलु	५०.०	-२३.१	-२३.१	११.१	▼	▼	▶
सांफेबगर	मोटा चामल	४०.०	०.०	-११.१	०.०	▶	▼	▶
	गहुँको पिठो	४२.०	०.०	०.०	५.०	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१५०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	४००.०	५.३	०.०	५.३	▲	▶	▶
	मास	१४०.०	०.०	०.०	१६.७	▶	▶	▲
	मुसुरो	१३५.०	०.०	-३.६	१२.५	▶	▶	▶
	आलु	५०.०	-१६.७	-२८.६	२५.०	▼	▼	▲
जुम्ला	मोटा चामल	६०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	७०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१८०.०	०.०	१२.५	१२.५	▶	▲	▶
	कुखुराको मासु	४४०.०	०.०	०.०	१०.०	▶	▶	▶
	मास	१५०.०	०.०	०.०	७.१	▶	▶	▶
	मुसुरो	१५०.०	०.०	०.०	७.१	▶	▶	▶
	आलु	३०.०	०.०	-२५.०	०.०	▶	▼	▶
बाजुरा	मोटा चामल	४५.०	०.०	१२.५	२१.६	▶	▲	▲
	गहुँको पिठो	४५.०	०.०	२.२	२.३	▶	▶	▶
	सीमी	१३०.०	०.०	०.०	८.३	▶	▶	▶
	मास	१३०.०	०.०	०.०	८.३	▶	▶	▶
	मुसुरो	१३०.०	०.०	०.०	८.३	▶	▶	▶
	आलु	४०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
सडक पहुच नभएका हिमाली तथा पहाडी बजारहरु								
हुम्ला	मोटा चामल*	५२.०	०.०	१०.६	२०.९	▶	▲	▲
	गहुँको पिठो	२००.०	०.०	०.०	-१६.७	▶	▶	▼
	भटमासको तेल	३००.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	सीमी	१२०.०	०.०	-२०.०	०.०	▶	▼	▶
	मास	-	-	-	-	-	-	-
	मुसुरो	-	-	-	-	-	-	-
	आलु	७०.०	०.०	०.०	-४१.७	▶	▶	▼
डोल्पा	मोटा चामल	१४०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	-
	गहुँको पिठो	१२०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	-
	भटमासको तेल	२४०.०	९.१	०.०	०.०	▲	▶	-
	सीमी	१५०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	-
	मास	२००.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	-
	मुसुरो	२२०.०	०.०	१०.०	०.०	▶	▶	-
	आलु	४०.०	०.०	१४.३	०.०	▶	▲	-

नेपालको खाद्य सुरक्षा सम्बन्धि ताजा जानकारीकालागि खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण प्रणाली (NeKSAP) को विद्युतिय ठेगाना http://www.sites.google.com/site/nefoodsec मा हेर्न सकिनेछ ।

यो **बजार अवलोकन** विश्व खाद्य कार्यक्रम, नेपालले कृषि व्यवसाय प्रवर्धन तथा बजार विकास निर्देशनालय, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ तथा उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्चको संयुक्त सहकार्यमा नेपाल खाद्य सुरक्षा अनुगमन प्रणाली NeKSAP को एक अंशका रुपमा तयार पारेएको हो । नेपाल खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण प्रणालीद्वारा प्रकाशीत सम्पूर्ण सामग्रीहरु NeKSAP को विद्युतिय ठेगाना http://www.sites.google.com/site/nefoodsec मा हेर्न सकिनेछ । थप जानकारीका लागि पो. ब. १०७, टेलिफोन : ५२६०६०७ एक्सटेन्सन् नं.: २४२०–५ मा सम्पर्क राख्न सकिनेछ ।

यो परियोजना यूरोपीयन यूनियनको सहयोगमा सञ्चालित छ । यस बुलेटिनमा प्रकाशित विचारहरुले यूरोपीयन यूनियनको विचारहरुलाई प्रतिविम्वित गर्दछ भन्ने कूनै जरुरी छैन ।